Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaosto

Lausuntopyyntö: HE 146/2021 vp

Asiantuntijalausunto

Teema:

Miten sotakorvausalus Vegan kunnostaminen on edennyt, sekä hankkeen jatkotarve ja tulevaisuusnäkymät

Vegan uusi alku

Vuoden 2021 aikana saatiin uutta potkua Vegan kunnostamisprojektiin, Vegan uuden hallin rakentamiseen, sekä kulttuurihistoriallisesti tärkeälle Pietarsaaren Vanhan Sataman alueen (RKY) kehittämiseen.

Visiomme on luoda Vegan ympärille elävä merihistoriallinen kulttuurikeskus rakentamalla uusi halli Vegalle ja luoda Vegamuseo – kansainvälinen museo, jossa annetaan näkyvyyttä Suomen sotakorvaushistorialle, meidän merelliselle kulttuuriperinnölle, sekä antaa Vegalle arvoisensa näkyvyyden. Laivahalli tarjoaisi lisäksi houkuttelevia tiloja näyttelyitä, luentoja ja juhlatilaisuuksia varten.

Uuden hallin rakentaminen arvioidaan maksamaan kolme miljoona euroa.

Vega, ja sen rekonstruointi

Sotakorvauskuunari Vega on symboli taistelustamme, joka jatkui vielä sodan jälkeenkin. Se on tärkeä mutta valitettavasti unholaan jäänyt osa Suomen historiaa. Rauhansopimuksen mukaan, Suomen oli rakennettava 91 purjehduskuunaria. Näistä ainoastaan kaksi on vielä olemassa, ja Vega on yksi niistä.

Vega ei valitettavasti enää tule purjehtimaan, mutta hänelle rakennetaan uusi halli, missä hänet on ainutlaatuisella tavalla asetettu näytteille. Siinä tullaan näkemään laivan kolme eri rakennusvaihetta: laivan etuosa, keskiosa ja perä. Etuosasta näkee rakentamisessa käytettyjä konstruktiotapoja ja liimapuutekniikka, jota käytettiin tukikaarien valmistamiseen. Liimapuutekniikka oli aivan uusi tapa rakentaa, joka kehitettiin, jotta sotakorvauslaivat saataisiin nopeasti toimitettua. Kaikki etuosan 24

tukikaarta on vaihdettu uusiin. Laivan keskiosasta näkee nykykunnon, eli rappeutumisen. Laivan perä rekonstruoidaan sellaiseksi, kuin se oli vuonna 1952.

Vegan rekonstruointi saatiin aloitettua vuonna 2019 Museovirastosta saamamme tuen ansiosta. Siitä lähtien urakka on jatkanut "joululahjarahoilla", jotka saimme eduskunnalta 2019 ja 2020. Molempina vuosin summa oli 70 000 €. Valitettavasti työmme pysähtyy 31.10.2021 koska varamme ovat kerta kaikkiaan loppu. Koneistotila on saneroitu asbestin takia ja laiva on saanut uuden perän. Olemme myös uudistaneet kaiteet, sekä laidoituksen. Kapteeninhytti on rakennettu uudelleen ja sisätilojen uudelleen rekonstruointi on aloitettu. Kaikki tapahtuu yhteistyössä Museoviraston kanssa. Rekonstruointia varten olemme vuosittain palkanneet 4–7 pitkäaikaistyöttömiksi jääneitä puuseppiä.

Tehdyt toimenpiteet 2021 ja suunnitelmamme 2022 varten

- kustannuslaskelma laivahallin rakentamiselle, sekä Swecolta tilatulle toiminnalle
- Laivahallin rakennuslupapiirustukset tilattu arkkitehtitoimistolta Laaja Arkitehdit
- kommunikaatio- ja markkinointisuunnitelma sekä paikallisia, suomalaisia että kansainvälisiä lahjoittajia varten. Tilattu ja toimitettu Liv Communications ja Danielle Berclouwin kautta.
- Aluekehitysvirasto Concordian kanssa aloitetun yhteistyön jatkaminen koskien kestävää turismia
- Vega laskettiin vesille ja toimitettiin vuonna 1952, eli samana vuonna jolloin Suomi sai koko sotakorvauksen maksettua. Vega-säätiö kiinnittää huomioita tähän 70-vuotis merkkipäivää järjestämällä Säätytalossa, Helsingissä 10.6.2021 pidettävän seminaarin, sekä järjestämällä monta eri paikallista tapahtumaa Pietarsaaressa 2022 aikana m.m. kick-off, Vegan irtaimiston näyttely ja seminaari
- Vega-säätiö aikoo olla yhteydessä eri järjestöjen ja tiedotuskanavien kanssa, jotta Vegalle saataisiin lisää näkyvyyttä

Lisäksi

- Laivapihasta, missä Vega sijaitsee nykyään, löytyy myös replika Jakobstads Wapen. Laivapiha on ollut auki yleisöä varten nyt kolme kesää peräkkäin. Pietarsaaren kaupungin tuen avulla 3-4 nuorta kesätyöläistä on palkattu kesäoppaiksi joka kesä.

Vega-säätiö haluaa kiittää tilaisuudesta toimittaa teille tämä lausunto ja haluamme myös kiittää aiempina vuosina saamistamme tuista. Toivomme, että haluatte jatkaa rahallista yhteistyötä kanssamme, jotta voidaan tuoda lisää näkyvyyttä tälle ainutlaatuiselle osalle suomen historiaa. Tällä hetkellä etusijalla meillä on Laivahallin rakentaminen.

Lisätietoja:

Video uusi halli:

https://www.youtube.com/watch?v=znTuCXk-zw0

Vegan kotisivu

https://www.gamla-hamn.fi/sv/vega

Vegasta
https://www.youtube.com/watch?v=Zik_rASNLC8&list=PL4fAmgrvMVCqBVQ7iUzQve8j4hzseDoX7

Pietarsaari 28.10.2021

Lunabba Maria 9117294 1L

Lunabba Maria 91172941L 2021.10.28 15:06:16 +03'00'

Vega-säätiö sr

varapuheenjohtaja Maria Lunabba

Museoviraston erikoistutkija Hannu Matikka:

”Suomessa rakennettiin yli 500 uutta alusta Neuvostoliitolle osana sotakorvauksia, jotka asetettiin Suomelle rauhan ehdoksi vuonna 1944. Rakennettujen alusten joukossa oli 91 laivan sarja kolmimastoisia puukuunareita. Yksi näistä aluksista on vuonna 1952 Turussa valmistunut kuunari Vega, joka oli luovutuksensa jälkeen käytössä Tallinnassa yhtäjaksoisesti vuoteen 1979 asti. Viron valtio päätti luovuttaa aluksen lahjana Vega-säätiölle vuonna 1997, ja alus kuljetettiin Tallinnasta Pietarsaareen.

Aluksena kuunari Vega on ainutlaatuinen. Se on suomalaisen 1600-luvulta lähtien Pohjanmaan rannikolla kukoistaneen ja kehittyneen puulaivanrakennusperinteen viimeisiä säilyneitä edustajia. Vegan käyttöhistoria on hyvin dokumentoitu, ja aluksen mukana luovutetut koneet, laitteet, varusteet, työkalut sekä miehistön vaatetus muodostavat kokonaisuuden, jollaista ei ole säilynyt missään muualla. Asianmukaisesti museoituna kuunari Vega pystyy kertomaan ainutlaatuisella tavalla suomalaisen puulaivanrakennuksen historian lisäksi aluksen alkuperäisestä toiminnasta ja toiminnan muutoksista sekä suurten puurunkoisten purjealusten rakentamisen, hoidon ja käytön historiasta.

Vegalla on myös huomattava symboliarvo suomalaisille, sillä se on ainoa sotakorvauksena Neuvostoliitolle rakennetuista aluksista, joka on onnistuttu palauttamaan takaisin Suomeen.”